

ANALYSIS OF CHANGES IN AGRICULTURE PRODUCTION LAND AREA IN DONG HY DISTRICT, THAI NGUYEN PROVINCE DURING 2018 - 2022

Nguyen Thi Hong Vien*, Nguyen Thu Huyen, Nguyen Thi Dong
 Nguyen Thi Bich Hanh, Chu Thi Hong Huyen
 TNU - University of Science

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Received: 30/10/2023	Agriculture production land is an essential means of production and needs to be managed and closely monitored for area fluctuations. This research was conducted to help adjust agricultural policies and land management more effectively in Dong Hy district, Thai Nguyen province. Based on investigation, synthesis and analysis of documents, it shows that agriculture production land in Dong Hy district, Thai Nguyen province is used in 3 main types (rice land, land for other annual crops and land for perennial crops), the area of agricultural land in Dong Hy district decreased in the period 2018 – 2022 (from 13,635 hectares to 13,496 hectares). The main reason is due to conversion from agriculture production land to non-agricultural land. In addition, there has also been a transformation within the structure of agriculture production land. In the coming time, to ensure the efficiency of agricultural land use in the context of reduced area, Dong Hy district needs to focus on promoting sustainable farming models, converting crop varieties and crop structures.
Revised: 18/12/2023	
Published: 18/12/2023	
KEYWORDS	
Agriculture production land	
Land management	
Conversion of land use purpose	
Land use planning	
Dong Hy district	

PHÂN TÍCH BIẾN ĐỘNG DIỆN TÍCH ĐẤT SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP HUYỆN ĐỒNG HỖ, TỈNH THÁI NGUYÊN GIAI ĐOẠN 2018 - 2022

Nguyễn Thị Hồng Viên*, Nguyễn Thu Huyền, Nguyễn Thị Đông
 Nguyễn Thị Bích Hạnh, Chu Thị Hồng Huyền
 Trường Đại học Khoa học - ĐH Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT
Ngày nhận bài: 30/10/2023	Đất sản xuất nông nghiệp là tư liệu sản xuất thiết yếu, cần được quản lý và theo dõi biến động diện tích chặt chẽ. Nghiên cứu này được thực hiện nhằm giúp cho việc điều chỉnh chính sách nông nghiệp và quản lý đất đai hiệu quả hơn trên địa bàn huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên. Trên cơ sở điều tra, tổng hợp và phân tích tài liệu cho thấy đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên được sử dụng dưới 3 loại hình chính (đất trồng lúa, đất trồng cây hàng năm khác và đất trồng cây lâu năm); diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ giảm trong giai đoạn 2018 – 2022 (từ 13.635ha xuống 13.496 ha). Nguyên nhân chủ yếu do chuyển đổi từ đất sản xuất nông nghiệp sang đất phi nông nghiệp. Ngoài ra, nội bộ cơ cấu đất nông nghiệp cũng có sự chuyển đổi. Trong thời gian tới, để hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp được đảm bảo trong điều kiện diện tích giảm, huyện Đồng Hỷ cần chú trọng đẩy mạnh các mô hình canh tác bền vững, chuyển đổi giống cây trồng và cơ cấu cây trồng.
Ngày hoàn thiện: 18/12/2023	
Ngày đăng: 18/12/2023	
TỪ KHÓA	
Đất sản xuất nông nghiệp	
Quản lý đất đai	
Chuyển đổi mục đích sử dụng đất	
Quy hoạch sử dụng đất	
Huyện Đồng Hỷ	

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.9096>

* Corresponding author. Email: viennth@tnu.edu.vn

1. Đặt vấn đề

Đất đai đang là một trong những nguồn tài nguyên được con người sử dụng với nhiều mục đích khác nhau [1]. Trong đó, đất sản xuất nông nghiệp là đất được sử dụng vào mục đích sản xuất nông nghiệp, bao gồm đất trồng cây hàng năm và đất trồng cây lâu năm. Quá trình đô thị hóa – công nghiệp hóa và bùng nổ dân số đã tác động mạnh mẽ đến đất đai, đặc biệt là đất sản xuất nông nghiệp [2], [3]. Khi quá trình đô thị hóa diễn ra mạnh mẽ thì đồng nghĩa với quy mô diện tích đất nông nghiệp giảm sút nhanh chóng. Bên cạnh đó, biến đổi khí hậu hiện đang là nguy cơ lớn đối với diện tích đất sản xuất nông nghiệp tại Việt Nam [4]. Trong điều kiện ngành sản xuất nông nghiệp với vai trò quan trọng trong cơ cấu kinh tế của cả nước phụ thuộc chủ yếu vào nguồn tài nguyên đất [5], việc quản lý và sử dụng đất đai cần được quan tâm thích đáng, đặc biệt việc theo dõi biến động sử dụng đất sản xuất nông nghiệp là rất cần thiết, giúp cho việc điều chỉnh chính sách nông nghiệp và quản lý đất đai hiệu quả hơn.

Huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên có diện tích tự nhiên 431,73 km² [6]. Địa hình huyện Đồng Hỷ chia thành hai vùng: vùng núi thấp (ở phía Bắc và Đông Bắc, độ cao trung bình 500 - 600 m) và vùng trung du (ở phía Nam và Tây Nam, độ cao trung bình dưới 100 m) [7]. Là huyện miền núi của tỉnh Thái Nguyên, Đồng Hỷ có 15 đơn vị hành chính (12 xã và 03 thị trấn) với dân số 94.150 người [6], [8]. Huyện Đồng Hỷ có điều kiện rất thuận lợi cho phát triển nông nghiệp: địa hình thấp, nguồn nước dồi dào (sông Cầu và sông Linh Nham, các hệ thống suối nhỏ phân bố khá đều trên toàn địa bàn huyện), nhiệt độ ổn định, không có sự chênh lệch quá lớn giữa các mùa trong năm, không có nhiều hiện tượng thời tiết cực đoan (tuyết, bão lớn, mưa dông, lốc xoáy...). Trong nhiều năm qua, ngành nông nghiệp đóng góp không nhỏ trong cơ cấu kinh tế của huyện. Giai đoạn 2018 - 2022, sản xuất nông nghiệp (trồng trọt) luôn chiếm trên 90% giá trị sản xuất ngành nông, lâm nghiệp, thủy sản của huyện [6], [9]-[12]. Năm 2022, ngành nông nghiệp chiếm khoảng 90% giá trị sản xuất ngành nông, lâm nghiệp, thủy sản (1.314/1.460 tỷ đồng) và chiếm 26,36% tổng giá trị sản xuất các ngành kinh tế chủ yếu (1.314/4.985 tỷ đồng) trên địa bàn huyện.

Ngành sản xuất nông nghiệp có vai trò quan trọng trong cơ cấu kinh tế của huyện trong giai đoạn 2018 - 2022, cùng với xu hướng phát triển công nghiệp, đô thị hóa thì diện tích đất sản xuất nông nghiệp của huyện có những biến động không thể tránh khỏi. Vì vậy, việc phân tích thực trạng và làm rõ các nguyên nhân biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp tại huyện Đồng Hỷ có ý nghĩa thực tiễn quan trọng trong giai đoạn tới, nhằm đề xuất các giải pháp quản lý hiệu quả tài nguyên đất sản xuất nông nghiệp, xác định được mức độ bền vững của hệ thống nông nghiệp, xây dựng các mô hình sản xuất nông nghiệp mang lại thu nhập cao cho người dân đồng thời bảo vệ được diện tích canh tác.

2. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp thu thập, phân tích, tổng hợp tài liệu

Phương pháp thu thập, phân tích và tổng hợp tài liệu đóng vai trò quan trọng trong việc tìm hiểu những thay đổi và xu hướng biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp tại huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.

Trong quá trình nghiên cứu về biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp tại huyện Đồng Hỷ trong giai đoạn 2018 - 2022, nhóm tác giả đã thu thập các số liệu, tài liệu về đất đai, kinh tế xã hội, hiện trạng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp tại huyện Đồng Hỷ từ các cơ quan chuyên môn, Ủy ban nhân dân huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên. Đồng thời, nhóm tác giả thu thập và tham khảo các công trình khoa học cùng chủ đề nghiên cứu để có sự so sánh, chất lọc thông tin, xây dựng tổng quan vấn đề.

Với những tài liệu thu thập được, nhóm tác giả đã tiến hành một quá trình phân tích kỹ lưỡng các tài liệu liên quan, bao gồm các báo cáo chính thức, dữ liệu thống kê, và các nghiên cứu trước đây liên quan đến diện tích đất sản xuất nông nghiệp tại huyện Đồng Hỷ. Sau khi phân tích, các tài liệu được tổng hợp lại theo từng khía cạnh của vấn đề. Kết quả của phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu là cơ sở dữ liệu đầy đủ và đáng tin cậy được sử dụng trong quá trình phân tích

biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ và đưa ra những kết luận khoa học và thực tiễn về sự biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp, bao gồm cả các yếu tố ảnh hưởng như thay đổi về chính sách, nhu cầu thị trường...

- Phương pháp thống kê mô tả và so sánh

Phương pháp này được sử dụng để phân tích biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp. Dựa trên việc thống kê, mô tả các số liệu thu thập được, so sánh giữa các năm và các nhóm cây trồng, nhóm tác giả đã chỉ ra được những biến động (tăng - giảm) cũng như xu hướng biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2018 - 2022.

- Phương pháp điều tra, khảo sát thực địa

Phương pháp này đóng vai trò chính trong thu thập, kiểm chứng thông tin về hiện trạng các loại đất sản xuất nông nghiệp, thực tế sản xuất cũng như ý kiến của cộng đồng về việc chuyển đổi mục đích sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ cũng như các yếu tố ảnh hưởng. Khu vực được lựa chọn khảo sát là các vùng sản xuất nông nghiệp chính, các khu vực chuyển đổi mục đích sử dụng đất. Điều tra thực địa giúp đưa ra nhận định chính xác về thực tế sản xuất nông nghiệp tại Đồng Hỷ và tạo ra một cơ sở dữ liệu đáng tin cậy để phân tích và đánh giá sự biến động của diện tích đất theo thời gian.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Khái quát tình hình sử dụng đất đai trên địa bàn huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2018 - 2022

Huyện Đồng Hỷ có tổng diện tích tự nhiên là 43.173 ha, chiếm 12,26% diện tích tự nhiên toàn tỉnh Thái Nguyên, đứng thứ 4 của tỉnh (sau các huyện Võ Nhai - 83.839 ha, Đại Từ - 56.903 ha và Định Hóa - 51.377 ha). Trong đó, đất nông nghiệp chiếm trên 86% diện tích, đất phi nông nghiệp chiếm khoảng 7,68 - 8,80% (thay đổi theo các năm) và đất chưa sử dụng chiếm tỷ lệ nhỏ nhất (dao động từ 4,36 - 5,34% tùy theo năm) (xem bảng 1).

Bảng 1. Diện tích các loại đất huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2018 - 2022 phân theo mục đích sử dụng

STT	Loại đất (ha)	Năm				
		2018	2019	2020	2021	2022
1	Đất nông nghiệp (ha)	37.522	37.522	37.538	37.723	37.459
	Tỷ lệ (%)	87,72	86,91	86,95	87,38	86,76
1.1	Đất sản xuất nông nghiệp (ha)	13.635	13.635	13.530	13.530	13.496
	Tỷ lệ (%)	31,88	31,58	31,34	31,34	31,26
1.2	Đất lâm nghiệp (ha)	23.887	23.887	24.008	24.193	23.963
	Tỷ lệ (%)	55,85	55,33	55,61	56,04	55,50
2	Đất phi nông nghiệp (ha)	3.313	3.313	3.708	3.784	3.799
	Tỷ lệ (%)	7,75	7,67	8,59	8,76	8,80
3	Đất chưa sử dụng (ha)	1.938	2.338	1.927	1.666	1.915
	Tỷ lệ (%)	4,53	5,34	4,46	3,86	4,36
	Tổng	42.773	43.173	43.173	43.173	43.173

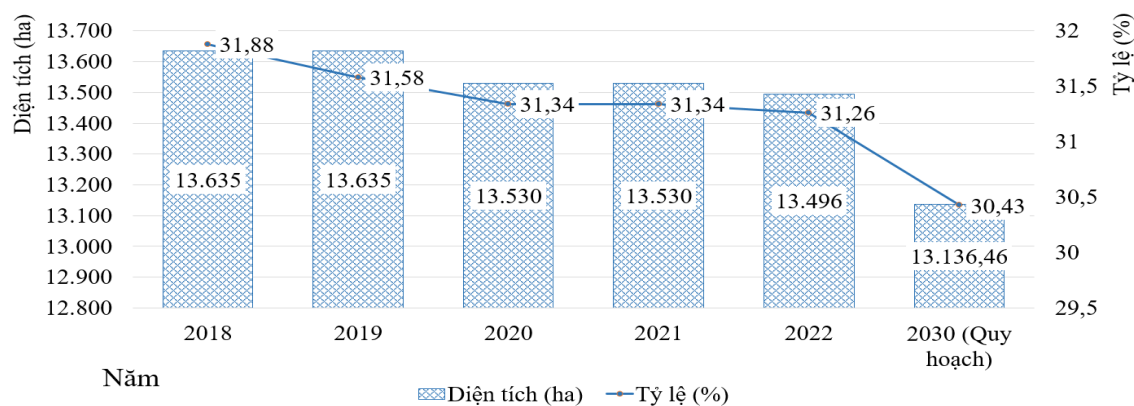
(Nguồn: Tổng hợp từ [6], [9] - [12])

Cơ cấu sử dụng đất huyện Đồng Hỷ phù hợp với đặc điểm địa hình, khí hậu và thủy văn. Với điều kiện địa hình thấp, thủy văn dồi dào, khí hậu ôn hòa, huyện Đồng Hỷ chủ yếu quy hoạch sử dụng đất vào các mục đích nông nghiệp, trong đó, đất lâm nghiệp chiếm trên 55% và đất sản xuất nông nghiệp chiếm trên 31%. Cơ cấu sử dụng đất cũng phù hợp với đặc điểm dân cư địa phương với 54% đồng bào dân tộc thiểu số sinh sống, trình độ học vấn chưa cao, đời sống gắn liền với hoạt động nông nghiệp.

3.2. Biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2018 - 2022

Huyện Đồng Hỷ có diện tích đất sản xuất nông nghiệp cao thứ 2 sau diện tích đất lâm nghiệp, chiếm trên 31% tổng diện tích tự nhiên toàn huyện [8] - [13]. Nông nghiệp với đặc thù là ngành

kinh tế quan trọng, diện tích đất sản xuất nông nghiệp của huyện Đồng Hỷ được giữ ổn định, biến động không lớn trong giai đoạn 2018 - 2022, được thể hiện trong hình 1.

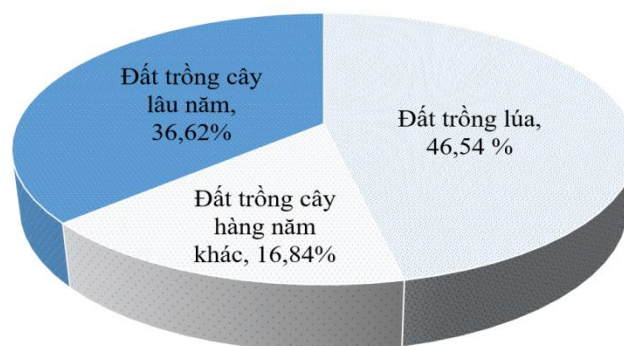
Hình 1. Biến động diện tích và tỷ lệ đất sản xuất nông nghiệp huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2018 - 2022

Biến động diện tích và tỷ lệ đất sản xuất nông nghiệp ở hình 1 cho thấy: Trong giai đoạn 2018 - 2022, diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ giảm với tốc độ thấp, từ 13.635 ha (năm 2018, 2019) xuống 13.530 ha (năm 2020 - giảm 105 ha). Diện tích này duy trì trong 2 năm 2020, 2021 và tiếp tục giảm nhẹ trong năm 2022 (từ 13.530 ha xuống 13.496 ha - giảm 34 ha). Tốc độ giảm này phù hợp với quy hoạch sử dụng đất của huyện trong các năm 2019, 2020, 2022. Theo quy hoạch sử dụng đất huyện Đồng Hỷ năm 2023, diện tích đất sản xuất nông nghiệp của huyện sẽ giảm xuống còn 13.136,46 ha.

Biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ diễn ra dưới 3 hình thức: (1) chuyển đổi từ đất sản xuất nông nghiệp sang đất phi nông nghiệp, (2) chuyển đổi đất rừng sản xuất (đất lâm nghiệp) sang đất sản xuất nông nghiệp và (3) chuyển đổi trong nội bộ cơ cấu đất sản xuất nông nghiệp.

* Chuyển đổi từ đất sản xuất nông nghiệp sang đất phi nông nghiệp

Đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ được sử dụng dưới 3 loại hình chính: đất trồng lúa, đất trồng cây hàng năm khác và đất trồng cây lâu năm. Cả 3 loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp này đều có biến động, được chuyển đổi một phần sang đất phi nông nghiệp trên toàn bộ các xã, thị trấn của huyện (chi tiết tại hình 2 và bảng 2).

Hình 2. Tỷ lệ chuyển đổi các loại đất sản xuất nông nghiệp sang đất phi nông nghiệp huyện Đồng Hỷ năm 2022

Trong 3 loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp, tỷ lệ chuyển đổi cao nhất là đất trồng lúa, với diện tích 213,2898/458,2678 ha, chiếm 46,54%. Diện tích chuyển đổi này tập trung chủ yếu tại xã Hóa Thượng (128,79 ha, tính đến năm 2022; chiếm 60,38% tổng diện tích đất trồng lúa

chuyển đổi trên toàn huyện; chiếm 28,10% tổng diện tích đất sản xuất nông nghiệp chuyển đổi của toàn huyện). Các xã có diện tích chuyển đổi đất trồng lúa cao, đứng sau xã Hóa Thượng là thị trấn Trại Cau (20,44 ha), xã Văn Hán (18,56 ha), Minh Lập (15,05 ha), Hóa Trung (11,08 ha). Đất trồng cây lâu năm chiếm 36,62% tổng diện tích chuyển đổi đất sản xuất nông nghiệp toàn huyện, tập trung chủ yếu tại các xã Hóa Thượng, Hóa Trung, Quang Sơn, Văn Hán, thị trấn Trại Cau, xã Khe Mo. Đất trồng cây hàng năm khác chiếm tỷ lệ chuyển đổi thấp nhất (16,84%), tập trung tại các xã Hóa Thượng, Quang Sơn, Minh Lập, Văn Hán, Nam Hòa, Tân Long. Diện tích chuyển đổi đất sản xuất nông nghiệp sang đất phi nông nghiệp của từng xã trên địa bàn huyện Đông Hỷ trong năm 2022 và kế hoạch chuyển đổi năm 2023 được thể hiện trong bảng 2.

Bảng 2. Diện tích chuyển đổi đất sản xuất nông nghiệp sang đất phi nông nghiệp trên địa bàn huyện Đông Hỷ năm 2022 và kế hoạch năm 2023 phân theo đơn vị hành chính

TT	Đơn vị hành chính	Tổng (ha)		Loại đất (ha)					
				Đất trồng lúa		Đất trồng cây hàng năm khác		Đất trồng cây lâu năm	
		Năm 2022	Năm 2023	Năm 2022	Năm 2023	Năm 2022	Năm 2023	Năm 2022	Năm 2023
1	TT. Sông Cầu	5,14	5,39	0,3	0,3	0,08	0,08	4,76	5,01
2	TT. Trại Cau	34,76	34,68	20,44	20,43	2,67	2,63	11,65	11,62
3	Xã Cây Thị	14,33	14,39	9,2	9,2	2,59	2,64	2,54	2,55
4	Xã Hòa Bình	0,05	0,16	0	0	0	0	0,05	0,16
5	Xã Hóa Thượng	241,81	247,04	128,79	131,93	42,76	43,57	70,26	71,54
6	Xã Hóa Trung	38,39	38,12	11,08	11,05	0,58	0,55	26,73	26,52
7	Xã Hợp Tiến	0,03	0,24	0,01	0,08	0	0,02	0,02	0,14
8	Xã Khe Mo	9,99	10,15	1,85	1,87	0,19	0,27	7,95	8,01
9	Xã Minh Lập	27,86	28,9	15,05	15,16	5,31	5,43	7,5	8,31
10	Xã Nam Hòa	14,2	14,23	4,42	4,43	3,56	3,58	6,22	6,22
11	Xã Quang Sơn	26,91	23,41	2,48	0,98	10,09	8,45	14,34	13,98
12	Xã Tân Long	4,7	6,57	1,05	0,99	3,04	4,96	0,61	0,62
13	Xã Tân Lợi	0,0178	0,074	0,0098	0,073	0,008	0,001	0	0
14	Xã Văn Hán	36,26	36,33	18,56	18,54	5,03	5,13	12,67	12,66
15	Xã Văn Lăng	3,82	9,06	0,05	0,3	1,27	4,99	2,5	3,77
Tổng toàn huyện		458,2678	468,744	213,2898	215,333	77,178	82,301	167,8	171,11

(Nguồn: Tổng hợp từ [14], [15])

Ghi chú: Theo Nghị quyết số 729/NQ-UBTVQH15, ngày 13/2/2023 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, thị trấn Hóa Thượng thuộc huyện Đông Hỷ, tỉnh Thái Nguyên được thành lập trên cơ sở xây dựng xã Hóa Thượng trở thành thị trấn huyện lỵ của huyện Đông Hỷ. Vì vậy, trong khuôn khổ nghiên cứu này giới hạn thời gian từ 2018-2022, nhóm tác giả vẫn sử dụng đơn vị hành chính là xã Hóa Thượng.

Các xã, thị trấn có diện tích đất sản xuất nông nghiệp chuyển đổi sang mục đích phi nông nghiệp lớn bao gồm xã Hóa Thượng (241,81 ha), thị trấn Trại Cau (34,76 ha), xã Văn Hán (36,26 ha), Minh Lập (27,86 ha), Hóa Trung (38,39 ha), Quang Sơn (26,91 ha), Cây Thị (14,33 ha). Trong đó, xã Hóa Thượng có diện tích chuyển đổi lớn nhất trên toàn huyện, ở cả 3 loại đất (trồng lúa, trồng cây hàng năm khác và trồng cây lâu năm). Đặc biệt, trên địa bàn xã có một số xã có biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp rất thấp (dưới 0,5 ha) bao gồm Hợp Tiến (0,03 ha), Hòa Bình (0,05 ha), Tân Lợi (0,0178 ha). Đây là các xã xa trung tâm huyện mới, nhu cầu xây dựng cơ sở hạ tầng, khu dân cư chưa cao. Theo kết quả khảo sát tại xã Hóa Thượng, Văn Hán, Minh Lập, Hóa Trung và thị trấn Trại Cau, việc chuyển đổi mục đích sử dụng đất được người dân ủng hộ.

Việc giảm diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đông Hỷ liên quan đến Quyết định số 2486/QĐ-TTg về việc phê duyệt điều chỉnh quy hoạch chung thành phố Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên đến năm 2035. Theo “Nghị quyết số 422/NQ-UBTVQH14 ngày 18/8/2017 về việc điều chỉnh mở rộng địa giới hành chính thành phố Thái Nguyên và thành lập 02 phường thuộc thành phố Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên”, thị trấn Chùa Hang (thuộc huyện Đông Hỷ) được quy hoạch thành 1 phường của thành phố Thái Nguyên. Thị trấn Chùa Hang là

huyện lỵ, tập trung trụ sở các cơ quan, đoàn thể của huyện Đồng Hỷ. Việc chuyển trung tâm huyện về xã Hóa Thượng (sau khi thị trấn Chùa Hang được quy hoạch về thành phố Thái Nguyên) đòi hỏi phải có quỹ đất cho xây dựng cơ sở hạ tầng, trụ sở các cơ quan. Do đó, diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện có sự biến động theo hướng chuyển đổi đất sản xuất nông nghiệp sang mục đích phi nông nghiệp. Xã Hóa Thượng – nơi tập trung trụ sở các cơ quan của huyện và các công trình phụ trợ là xã có diện tích chuyển đổi cao nhất trong toàn huyện với 241,81 ha (diện tích chuyển đổi tăng lên 247,04 ha theo kế hoạch sử dụng đất năm 2023).

Vấn đề giảm diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ liên quan đến quy hoạch sử dụng đất và kế hoạch thực hiện các chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội trong giai đoạn 2018 - 2022. Đặc biệt, nhu cầu sử dụng đất cho xây dựng cơ quan, trường học, cơ sở hạ tầng, các dự án thuộc lĩnh vực công nghiệp, khu dân cư, hạ tầng kỹ thuật trên toàn huyện trong giai đoạn này tăng cao. Giai đoạn 2018 - 2022 là giai đoạn huyện Đồng Hỷ phê duyệt và thực hiện nhiều dự án liên quan đến chuyển đổi mục đích sử dụng đất. Tính đến năm 2022, toàn huyện có 75 công trình, dự án; chuyển đổi 900,38 ha đất, trong đó có 170,08 ha đất sản xuất nông nghiệp (đất trồng lúa). Các công trình, dự án chủ yếu tập trung tại xã Hóa Thượng, Minh Lập, thị trấn Trại Cau và xã Văn Hán, Quang Sơn. Trong đó, Hóa Thượng được xác định là xã trung tâm huyện và các xã còn lại liên hệ các khu dịch vụ hành chính, khu sản xuất công nghiệp, đồng thời đây là các xã phát triển hạ tầng cơ sở, các khu dân cư tập trung phục vụ phát triển kinh tế - xã hội huyện Đồng Hỷ. Các xã khác có diện tích chuyển đổi không đáng kể, hoặc không có đất sản xuất nông nghiệp chuyển đổi (thị trấn Sông Cầu, xã Tân Lợi, Hòa Bình). Các công trình, dự án chuyển đổi từ đất sản xuất nông nghiệp chia theo đơn vị hành chính được thể hiện trong bảng 3.

Bảng 3. Các công trình, dự án chuyển đổi đất trồng lúa sang đất phi nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ năm 2022

STT	Đơn vị hành chính	Số dự án trọng điểm	Tổng diện tích (ha)
1	Thị trấn Trại Cau	Khu dân cư Đá Thiên 1, 2; Trụ sở UBND thị trấn Trại Cau; Dự án khu du lịch sinh thái Đá Thiên	20,69
2	Xã Cây Thị	Trường mầm non Cây Thị; Mô sắt Cây Thị; Công trình phụ trợ Mô sắt Cây Thị Đầu tư xây dựng nâng cấp cơ sở hạ tầng phát triển sản xuất giống cây trồng vật nuôi tinh Thái Nguyên; Dự án Sản xuất, chế biến chè hữu cơ công nghệ cao kết hợp du lịch trải nghiệm sản xuất và văn hóa chè; Khu dân cư xóm Ấp Thái; Khu dân cư xóm Gò Cao 1; Dự án Quy hoạch khu dân cư Văn Hữu; Dự án Khu Quy hoạch dân cư Hồng Thái giai đoạn 1; Dự án Khu Quy hoạch dân cư Hồng Thái giai đoạn 2; Khu đô thị số 1 (Thuộc đô thị mới xã Hóa Thượng); Khu đô thị số 4 (Thuộc đô thị mới Hóa Thượng); Khu đô thị Nam Hưng Thái (Thuộc đô thị mới Hóa Thượng); Xây dựng Hạ tầng Kỹ thuật khu dân cư xóm Gò Cao; Dự án Xây dựng khu hành chính mới (Ngân hàng Nông nghiệp, ngân hàng Đầu tư, Tòa án nhân dân, Viện Kiểm sát, Thi hành án, Hạt kiểm lâm, Đội Quản lý thị trường, Kho Ngân hàng nhà nước, Viễn thông, Bưu điện); Dự án Khu hành chính mới (Trụ sở Huyện ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân huyện (gồm cả quảng trường và đường giao thông); Chi cục Thuế, Kho bạc Nhà nước huyện; Chi cục Thống kê, Đài Phát thanh truyền hình, Trung tâm Bồi dưỡng chính trị, Bảo hiểm xã hội); Dự án Mở rộng thao trường bắn Lữ đoàn thông tin 601; Dự án Trường bắn Lữ đoàn thông tin 601; Dự án Ban chỉ huy quân sự huyện Đồng Hỷ (bổ sung); Khu tổ hợp dịch vụ và công viên văn hóa thể thao Hồng Thái (Hồng Thái Complex); Khu Thương mại dịch vụ Phúc Thịnh; Khu vui chơi và giải trí Hóa Thượng; Đầu tư Trạm dịch vụ ủy quyền Mitsubishi Motors và các loại xe ô tô; Nâng cấp đường Khu dân cư Đồng Bầm; Siêu thị Đại Việt Thái Nguyên; Mở rộng tuyến đường đoạn từ đường nhánh rẽ vào Bộ tư lệnh Quân khu 1 đến ngã 3 Hóa Thượng, giao với đường quốc lộ 1B, xã Hóa Thượng	04
3	Xã Hóa Thượng		78,65

STT	Đơn vị hành chính	Số dự án trọng điểm	Tổng diện tích (ha)
4	Xã Hóa Trung	Nhà máy sản xuất trà Kombucha; Mỏ đất san lấp khu vực xã Hóa Thượng và xã Hóa Trung; Mỏ san lấp đất khu vực xã Hóa Trung; Nhà văn hóa xóm La Vương	0,92
5	Xã Hợp Tiến	Dự án Chăn nuôi ứng dụng công nghệ cao kết hợp trồng cây và nuôi trồng thủy sản tại xóm Cao Phong xã Hợp Tiến	2,73
6	Xã Khe Mo	Dự án Xây dựng hệ thống trường bán, thao trường huấn luyện của Ban chỉ huy quân sự huyện Đồng Hỷ Dự án chăn nuôi lợn và gà công nghệ cao kết hợp trồng cây lâu năm và sản xuất phân vi sinh; Khu dân cư Trại Cài - Minh Tiến; Khu dân cư trung tâm xã Minh Lập; Trường mầm non số 2 Minh Lập; Khai thác cát sỏi làm vật liệu xây dựng thông thường (Công ty cổ phần An Thịnh)	0,79
7	Xã Minh Lập	Dự án Đầu tư xây dựng hạ tầng Cụm công nghiệp Nam Hòa; Nhà máy may TNG Đồng Hỷ; Dự án Công trình xây dựng mở rộng chợ Nam Hòa	36,49
8	Xã Nam Hòa	Cụm công nghiệp Quang Sơn 1 (khu A)	4,4
9	Xã Quang Sơn	Khu dân cư xóm Làng Mới; Xây dựng trường Mầm non xã Tân Long - Điểm trường Đồng Mây; Mỏ chì kẽm khu vực Hang Chùa; Nhà văn hóa xóm Lân Quan	2,48
10	Xã Tân Long	Khu dân cư số 1, 2 xã Văn Hán; Tuyến đường từ xóm Thịnh Đức 1 đi xóm La Đùm, xã Văn Hán; Mở rộng các đường bê tông trên địa bàn xã Văn Hán; Hồ chứa nước Văn Hán	1,05
11	Xã Văn Hán	Khai thác cát sỏi làm vật liệu xây dựng thông thường (Hợp tác xã Tiến Hào)	18,1
12	Xã Văn Lãng		0,05
Tổng toàn huyện			170,08

(Nguồn: Tổng hợp từ [14], [15])

Với số lượng công trình, dự án tập trung trên địa bàn nhiều nhất huyện, xã Hóa Thượng chuyển đổi 78,65 ha đất trồng lúa sang đất phi nông nghiệp, chiếm 46,24% tổng diện tích đất trồng lúa chuyển đổi của toàn huyện. Trong số 73 công trình, dự án sử dụng đất từ nguồn đất trồng lúa, có 23 dự án (chiếm 30,67% tổng số dự án) được triển khai tại xã Hóa Thượng phục vụ công tác xây dựng khu hành chính mới, khu dân cư và các dịch vụ hạ tầng đi kèm. Một số xã có số lượng công trình, dự án triển khai ít trên địa bàn nhưng diện tích chuyển đổi khá lớn: xã Minh Lập có 5 công trình, dự án nhưng diện tích chuyển đổi lên tới 36,49 ha; thị trấn Trại Cau có 4 dự án, diện tích chuyển đổi 20,42 ha. Một số xã có diện tích chuyển đổi không đáng kể bao gồm Văn Lãng (0,05 ha), Khe Mo (0,79 ha), Hóa Trung (0,92 ha).

Cùng với 75 dự án từ 2021 kéo dài sang năm 2022, trong năm 2022 huyện Đồng Hỷ có 29 công trình, dự án đăng kí mới, thực hiện chuyển đổi 200,5 ha đất, trong đó có 69,4 ha đất sản xuất nông nghiệp (đất trồng lúa). Các công trình, dự án chủ yếu thực hiện trên địa bàn xã Hóa Thượng và một số xã, thị trấn (Khe Mo, Nam Hòa, Hóa Trung, Văn Hán, thị trấn Trại Cau...); bao gồm 5 nhóm:

(1) Chuyển đổi đất trồng lúa sang trồng cây lâu năm và xây dựng trung tâm nông nghiệp Nam Hòa Xanh;

(2) Chuyển mục đích sang đất ở đô thị; Chuyển mục đích sang đất ở nông thôn (các thị trấn trên địa bàn huyện); Khu dân cư số 5 Hưng Thái Hóa Thượng; Khu đô thị số 1 (thuộc đô thị mới Hóa Thượng) (bổ sung); Khu đô thị số 2, số 2A, số 3, số 3A, số 6 (thuộc đô thị mới Hóa Thượng); Mở rộng Trụ sở Ủy ban nhân dân xã Cây Thị (xây dựng nhà 1 cửa);

(3) Chuyển đổi đất trồng lúa sang xây dựng khu thương mại, dịch vụ tổng hợp - Chợ Hóa Thượng;

(4) Chuyển đổi sang mục đích công nghiệp: Mở rộng nhà máy sản xuất trà Kombucha; Xưởng tuyển khoáng tại xóm Trại Cau, xã Cây Thị; Tổ hợp sản xuất ván gỗ ép Trường Hưng; Mở rộng mỏ sắt Hóa Trung;

(5) Chuyển đổi sang mục đích xây dựng cơ sở hạ tầng: Đường nội thị khu hành chính mới huyện Đồng Hỷ (giai đoạn 1); Đường vành đai I (đoạn Bờ Đậu, Phú Lương - Hóa Thượng, huyện Đồng Hỷ) và đường tránh đô thị Hóa Thượng, huyện Đồng Hỷ; Tiểu dự án mở rộng và cải tạo lưới điện trung hạ áp tỉnh Thái Nguyên, thuộc dự án phát triển lưới điện truyền tải và

phân phối lần 2 vay vốn của cơ quan hợp tác quốc tế Nhật Bản (JICA); Cải tạo và xây dựng mới mạch vòng liên kết lộ 476 E 6.4 với 474 E 6.2, 473 E 6.2 tạo N1 tại xã Hóa Thượng, huyện Đồng Hỷ.

Năm 2022, toàn huyện có 0,74 ha đất trồng lúa chuyển sang đất trồng cây lâu năm tại các xã Hòa Bình, Hóa Thượng, Hóa Trung, Nam Hòa, Tân Lợi. Đây là các diện tích đất trồng lúa kém hiệu quả, được chuyển đổi sang trồng hoa, rau màu có giá trị kinh tế cao hơn.

* Chuyển đổi đất rừng sản xuất (đất lâm nghiệp) sang đất sản xuất nông nghiệp

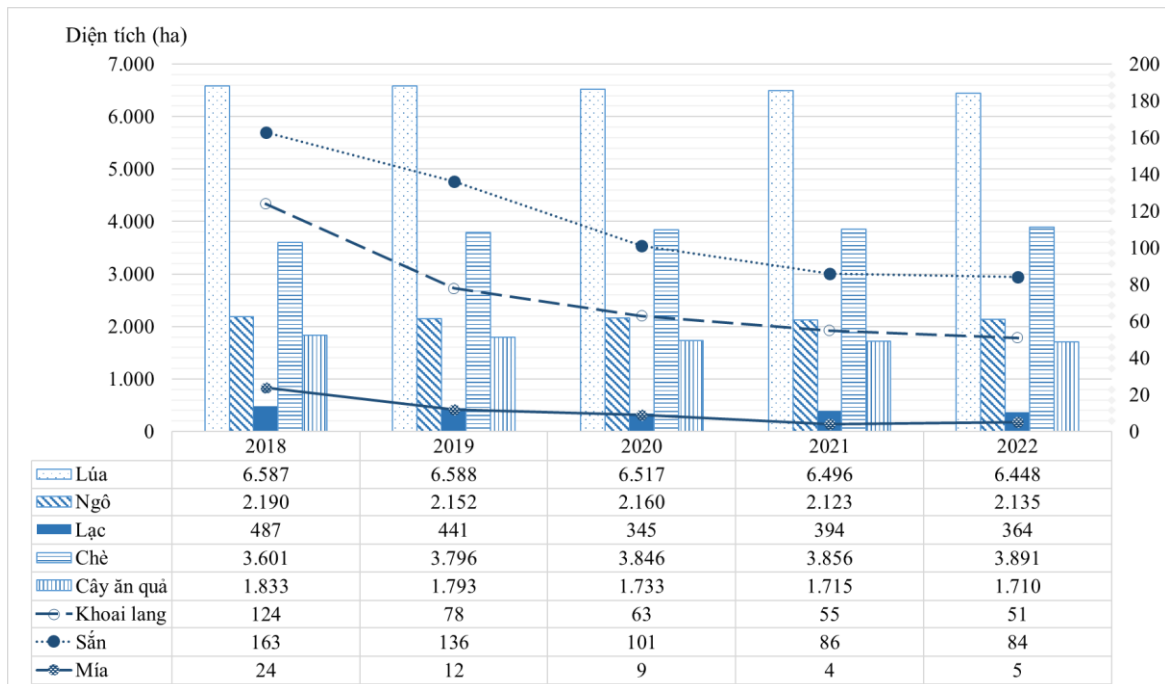
Diện tích đất lâm nghiệp của huyện Đồng Hỷ chiếm trên 56% tổng diện tích đất tự nhiên toàn huyện, bao gồm đất rừng sản xuất và đất rừng phòng hộ. Trong đó, diện tích rừng sản xuất chiếm tỷ lệ lớn, khoảng 82,41% tổng diện tích đất lâm nghiệp. Rừng sản xuất phân bố chủ yếu ở xã Văn Hán, Văn Lăng, Cây Thị, Hợp Tiến, Tân Long... Rừng phòng hộ có diện tích khoảng trên 4.100 ha, chiếm khoảng 17,59% tổng diện tích rừng của huyện, phân bố chủ yếu ở xã Văn Lăng, Tân Long, Cây Thị, Hòa Bình, Tân Lợi, Hóa Thượng. Trong sản xuất lâm nghiệp, một diện tích khá lớn đất rừng sản xuất hiện nay đem lại hiệu quả kinh tế thấp, được chuyển đổi sang đất sản xuất nông nghiệp do người dân đầu tư các mô hình canh tác mới, chuyển đổi cơ cấu cây trồng cho lợi nhuận cao hơn. Tính riêng năm 2022, toàn huyện có 218,61 ha đất rừng sản xuất được chuyển đổi sang đất sản xuất nông nghiệp. Kế hoạch năm 2023, toàn huyện có 217,44 ha đất rừng sản xuất chuyển đổi sang đất sản xuất nông nghiệp.

* Chuyển đổi trong nội bộ cơ cấu đất sản xuất nông nghiệp

Cơ cấu huyện đổi trên địa bàn huyện Đồng Hỷ đa dạng, phù hợp với điều kiện đất đai, khí hậu trên địa bàn huyện Đồng Hỷ đa dạng, phù hợp với điều kiện đất diện tích rừng của huyện, phân bố chủ yếu ở xã Văn Lăng, Tân ăn quaqu hí hồi trên địa bàn Diuqu hí hồi trên địa lý lớn nhất trong cơ cấu diện tích các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp. Cây chè, cây ăn quả địa lý lớn nhất trong cơ cấu diện tích các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp. Phân bố chủ yếu ở xã Văn Lăng, Tân Long, Cây Thị, Hòa Bình, Tân Lợi, cây ăn quaquè, cây ăn quả địa lý lớn nhất trong cơ cấu diện tích các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp. Phân bố chủ yếu ở xã Văn Lăng, Tân Long (mía) cũng khá cao, đáp ứng nhu cầu sử dụng tại chỗ và hướng tới thương mại hóa. Kết quả khảo sát cho thấy: Người dân thành thạo kỹ thuật canh tác với các loại cây trồng chủ yếu hiện nay; các sản phẩm nông nghiệp đều được tiêu thụ tốt trên thị trường. Đặc biệt, mặc dù diện tích các cây trồng cũng như tổng diện tích đất sản xuất nông nghiệp giảm nhưng giá trị sản xuất của ngành nông nghiệp huyện Đồng Hỷ tăng qua các năm [9] - [13] do huyện đã áp dụng khoa học kỹ thuật vào sản xuất, thay thế các giống cây trồng năng suất thấp bằng các giống năng suất cao và chuyển đổi cây trồng sang loại hình có giá trị kinh tế cao hơn (hoa, cây cảnh, cây ăn quả đặc sản...).

Cơ cấu sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của huyện Đồng Hỷ liên tục có sự biến động, chuyển đổi ở quy mô nhỏ (chi tiết tại hình 3). Một số xã có diện tích đất trồng lúa, đất trồng cây hàng năm khác kém hiệu quả được chuyển đổi sang trồng cây ăn quả (vải, bưởi, chuối, na tại các xã Hóa Thượng, Hóa Trung, Khe Mo, Quang Sơn, Tân Long, Văn Hán...), hoa (hoa hồng, hoa ly, hoa lan tại các xã Hóa Thượng, Hóa Trung, thị trấn Trại Cau, thị trấn Sông Cầu...). Giá trị kinh tế sau khi chuyển đổi được người dân đánh giá cao hơn so với cây trồng trước đó.

Trên quy mô toàn huyện Đồng Hỷ, hầu hết diện tích đất trồng các loại cây nông nghiệp chính trên địa bàn đều giảm, ngoại trừ đất trồng chè. Diện tích trồng chè tăng đều qua các năm do cây chè mang lại giá trị kinh tế cao, được huyện chú trọng, có chủ trương đẩy mạnh phát triển thương hiệu chè Đồng Hỷ. Đất trồng mía có xu hướng tăng trở lại từ năm 2022 sau 4 năm giảm diện tích (từ 2018-2021). Diện tích trồng lúa, lạc giảm nhẹ, do hiệu quả kinh tế thấp, được chuyển sang trồng rau, hoa và một số loại cây có giá trị kinh tế cao hơn. Diện tích cây ăn quả, khoai lang, sắn cũng giảm dần trong giai đoạn 2018 - 2022. Một phần diện tích các loại cây trồng giảm do chuyển đổi sang đất phi nông nghiệp.

Hình 3. Biến động diện tích một số cây trồng chủ yếu trên địa bàn huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2018 – 2022

Đánh giá chung:

Biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2018 - 2022 phù hợp với chủ trương của Nhà nước, tỉnh, huyện về quy hoạch đất đai, phát triển kinh tế - xã hội. Việc chuyển đổi mục đích sử dụng đất sản xuất nông nghiệp được người dân ủng hộ. Mặc dù diện tích đất sản xuất nông nghiệp toàn huyện giảm dần trong giai đoạn 2018 - 2022 nhưng giá trị sản xuất nông nghiệp được duy trì, tăng ở mức độ tăng nhẹ. Để hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp được đảm bảo, các chính sách về khuyến nông cần được tiếp tục chú trọng thông qua tăng cường tập huấn, chuyên giao công nghệ canh tác mới, hướng dẫn khoa học kỹ thuật đến các hộ gia đình sản xuất nông nghiệp. Công tác khuyến nông cần tập trung sâu hơn vào giới thiệu các mô hình canh tác bền vững mang lại hiệu quả kinh tế cao, hướng dẫn các hộ gia đình sản xuất theo hướng an toàn, chuyển đổi cơ cấu cây trồng phù hợp và hướng dẫn kỹ thuật cho nông hộ. Ngoài ra, phát triển đa dạng các mô hình sản xuất có hiệu quả cao, đa canh, xen canh kết hợp nông - lâm nghiệp... là hướng đi hợp lý cho ngành nông nghiệp huyện Đồng Hỷ để đảm bảo giữ vững tốc độ tăng trưởng giá trị sản xuất nông nghiệp trong điều kiện đất sản xuất nông nghiệp giảm.

4. Kết luận

Diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ giảm nhẹ trong giai đoạn 2018 - 2022. Biến động diện tích đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Đồng Hỷ diễn ra dưới 2 hình thức: chuyển đổi từ đất sản xuất nông nghiệp sang đất phi nông nghiệp, và chuyển đổi trong nội bộ cơ cấu đất nông nghiệp. Sự biến động này phù hợp với tình hình thực tế địa phương, chủ trương của Nhà nước, không gây ảnh hưởng tới giá trị sản xuất nông nghiệp trên địa bàn. Để hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp được đảm bảo, công tác khuyến nông cần được chú trọng theo hướng đẩy mạnh các mô hình canh tác bền vững, chuyển đổi giống cây trồng và cơ cấu cây trồng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] T. T. T. Hoang and V. G. Ngo, "Research on changing and affecting of agricultural land use in the period 2010-2015 in Nong Ha commune, Cho Moi district, Bac Kan province," *TNU Journal of Science and Technology*, vol. 11, no. 171, pp. 43-48, 2017.

-
- [2] T. H. V. Nguyen and V. G. Ngo, "Changes in local knowledge of Thai people in sloping land cultivation in the suburbs of Son La city," *Soil Science Magazine*, no. 50, pp. 109-112, 2017.
- [3] T. A. Luu, M. H. Pham, T. H. H. Vu, T. T. Kieu, N. T. Nguyen, and T. B. Nguyen, "Assessment of the impacts of urbanization on agricultural land in the Red River Delta using multi-temporal remote sensing data and GIS," *Journal of Geodesy and Cartography*, no. 40, pp. 42-49, 2019.
- [4] T. T. H. Vu, V. H. Cao, and V. G. Ngo, "Assessment of current situation and variation of wet rice land cultivation area in the red river delta region," *TNU Journal of Science and Technology*, vol. 14, no. 226, pp. 146-152, 2021.
- [5] T. B. H. Nguyen, T. H. Nguyen, T. T. Nguyen, and T. T. Nguyen, "Assessment of the efficiency of agricultural land use in agriculture production in Ngan Son district, Bac Kan province," *TNU Journal of Science and Technology*, vol. 224, no. 10, pp. 39-45, 2020.
- [6] Thai Nguyen Provincial Statistical Department, *Thai Nguyen Provincial Statistical Yearbook 2022*, 2022.
- [7] Web portal of Dong Hy district, Thai Nguyen province, "Natural conditions," 2023. [Online]. Available: <https://donghy.thainguyen.gov.vn/dieu-kien-tu-nhien>. [Accessed October 27, 2023].
- [8] Dong Hy District People's Committee, *Report on results of implementation of socio-economic development tasks in 2021; Tasks and solutions for socio-economic development in 2022*, 2021.
- [9] Thai Nguyen Provincial Statistical Department, *Thai Nguyen Provincial Statistical Yearbook 2018*, 2018.
- [10] Thai Nguyen Provincial Statistical Department, *Thai Nguyen Provincial Statistical Yearbook 2019*, 2019.
- [11] Thai Nguyen Provincial Statistical Department, *Thai Nguyen Provincial Statistical Yearbook 2020*, 2020.
- [12] Thai Nguyen Provincial Statistical Department, *Thai Nguyen Provincial Statistical Yearbook 2021*, 2021.
- [13] People's Committee of Thai Nguyen province, *Decision 2739/QĐ-UBND approving the land use planning of Dong Hy district in the period of 2021 - 2030*, 2021.
- [14] People's Committee of Thai Nguyen province, *Decision 4238/QĐ-UBND dated December 30, 2021 on canceling the land use plan for 2021 and approving the land use plan for Dong Hy district in 2022*, 2021.
- [15] People's Committee of Thai Nguyen province, *Decision 3412/QĐ-UBND dated December 30, 2022 on approving the 2023 land use plan of Dong Hy district*, 2021.